

Begeleiding en advies in Noord-Afghanistan: een positieve evolutie voor de Landcomponent

JAN MOORTGAT

Luitenant-kolonel stafbrevehouder Jan Moortgat was detachementscommandant van het *Military Advisor Team* op brigadeniveau (*MAT Bde*) in 2013 in Afghanistan. Nadien werd hij tewerkgesteld in de Sectie Synthese van de Landcomponent. Voordien bekleedde hij verschillende functies bij voornamelijk de paracommando's en de Algemene Directie *Human Resources* (DGHR).

Après cinq années de présence des équipes d'instructeurs belges Operational Mentoring and Liaison Teams (OMLT) et Military Advisor Team (MAT) dans le théâtre afghan – dans la suite du texte l'acronyme MAT couvrira les deux entités – la mission s'est terminée en octobre 2013. Le déploiement nous a permis d'acquérir beaucoup d'expérience dans tous les aspects du domaine opérationnel. Le personnel, le matériel et les procédures ont été « testés » dans des situations exigeantes. Il va de soi que de tels déploiements constituent une occasion idéale d'améliorer la qualité de nos engagements. Dans l'article, l'auteur met l'accent sur les nombreux enseignements de cette mission et sur leur impact dans l'organisation.

ALGEMENE CONTEXT

De alomvattende aanpak (*comprehensive approach*) betekent dat er op verschillende ontwikkelingslijnen wordt gewerkt om Afghanistan uit het slop te halen. De uitdaging was en is nog steeds immens. Naast het militaire luik werkt de internationale gemeenschap aan de reorganisatie van onder andere de economie, het onderwijs en het juridische systeem. De door de Verenigde Naties (VN) gemandateerde troepenmacht die na de val van de taliban in december 2001

werd opgericht, speelt een sleutelrol in de internationale steun aan Afghanistan. De Afghaanse autoriteiten worden door de coalitie bijgestaan in het garanderen van een veilige omgeving. Deze stabiele omgeving is een basisvereiste voor de reconstructie en ontwikkeling van het land. De Afghaanse nationale veiligheidsstroepen (Afghan National Security Forces – ANSF) spelen een cruciale rol in het creëren van een veilige situatie. Naast de verschillende takken van de politie maakt het nationale Afghaanse leger (ANA) hiervan deel uit.

De Belgische begeleidings- en adviesopdrachten kaderden in het militaire luik van de heropbouw van Afghanistan waarbij nauw samengewerkt werd met het Afghaanse leger. De adviesopdrachten werden door de Belgische Defensie op twee niveaus uitgevoerd. In 2009 werd gestart met de begeleiding van een infanteriebataljon. België heeft toen ervoor geopteerd om zelf in te staan voor de beveiliging van de eigen troepen, de zogeheten troepenbescherming of *force protection*. Hierdoor kon het adviseursteam op het bataljonniveau “relatief” autonoom opereren. Het adviseursteam op brigadeniveau bestond uit een internationaal team waarbij zowel voor de transportcapaciteit als voor de troepenbescherming een beroep gedaan werd op Duitse eenheden. België heeft in nauwe samenwerking met Duitsland, dat als leidende natie de verantwoordelijkheid had over Noord-Afghanistan, vijf jaar geopereerd vanuit Kunduz.

Gedurende die vijf jaar, en naarmate het Afghaanse leger ervaring opdeed, is er een verschuiving geweest in de essentie van de opdracht. Waar initieel de buitenlandse adviseurs het voortouw namen inzake training, opleiding en planning van de operaties, is de verantwoordelijkheid van de Afghanen stelselmatig vergroot, onder het motto “ANA (Afghan National Army) in the lead”. De adviseursteams ondersteunden het lokale leger in hun operationele planningsproces en bij de inzet van deze eenheden. De ontwikkeling van een zelfstandig, competent en professioneel Afghaans leger dat in staat is om autonoom operaties uit te voeren was de uiteindelijke doelstelling.

WERKEN IN EEN INTERNATIONALE OMGEVING

Het belang van internationale samenwerking kan niet genoeg benadrukt worden. Voor alle deelnemers op alle echelons is het een verrijking die ook wordt overgedragen naar de eenheden in de thuisbasis. Werken in een internationale omgeving vereist tevens het overwinnen van een aantal hindernissen. Voor het uitvoeren van opdrachten zijn er door de respectieve naties soms diverse beperkingen (*caveats*) opgelegd aan hun troepen ter plaatse. Dit alles integreren en

de doelstellingen halen, blijft echter de hoofddoelstelling. De interpersoonlijke relaties spelen bij deze samenwerking een belangrijke rol, alsook de culturele achtergrond van de militairen van de verschillende naties. Soortgelijke operaties geven een unieke gelegenheid om te benchmarken met andere naties in verschillende domeinen waarbij tactiek, procedures en materieel de voornaamste zijn. Het is uiterst interessant om bijvoorbeeld tactieken, technieken en procedures te vergelijken met die van andere naties of om samen te werken met een Duitse staf op brigadeniveau. Deze internationale samenwerking bestaat niet zonder een degelijke communicatie in de ruimste zin van het woord: radioprocedures, stafprocedures, commandovoering ... De Engelse taal is in dit communicatieverhaal het belangrijkste bindmiddel. Deze operatie heeft uitgewezen dat een grondige kennis van het Engels een absolute must is. Misverstanden kunnen weggewerkt worden, orders worden goed of beter begrepen. Defensie pakt dit onder meer aan door het Engels meer aan bod te laten komen in de vorming van het kader en door de opleidingscapaciteit van het personeel verder te optimaliseren. Een werkgroep onder leiding van de DGHR werd hiervoor in december 2013 opgestart en borduurt voort op de al geleverde inspanningen.

IMPACT OP HET MATERIEEL

De opdracht in Afghanistan heeft zeer zeker een grote impact gehad op het materieel. In dit luik werden eveneens al inspanningen geleverd. Er werd vastgesteld dat de contacten onder vuur zich in de meeste gevallen op grotere afstand voordeden. De behoefte aan accuraat vuren op grote afstand en de nood aan een positieve identificatie werden bevestigd. Hierdoor werden de behoeften van de optiek in het kader van het programma Belgian Soldier Transformation (BEST) verder gefinaliseerd. Als gevolg van de lessen die we hebben getrokken uit deze operatie is er ook op het vlak van het individuele en collectieve materieel grote vooruitgang geboekt. Een verbeterd gevechtsshirt dat aangepast is aan de klimatologische omstandigheden is daarvan een voorbeeld. De individuele ballistische bescherming heeft eveneens een gunstige evolutie ten voordele van het personeel doorgemaakt. Bovendien werd de verscheidenheid aan niet-letale wapens uitgebreid.

De uitrusting van de voertuigen werd eveneens verder ontwikkeld als gevolg van de deelname aan de adviesopdrachten. Enkele voorbeelden hiervan zijn de behoefte aan boordwapens op het *Light Multirole Vehicle*, de behoefte aan rookpotwerpers en flexibelere antennes op alle *Multi-Purpose Protection Vehicles (MPPV)*, betere hechtingssystemen om het materieel in het MPPV vast

te maken teneinde de veiligheid in geval van explosie te verhogen en ten slotte de introductie van stoorzenders in de voertuigen.

26

Al deze dossiers werden opgestart of zijn zelfs al tijdens de adviesopdracht uitgevoerd. Deze behoeften worden uiteraard steeds bestudeerd in functie van de opportuniteit en de budgettaire haalbaarheid. Door de operatie heeft de uitrusting van de Belgische soldaat een kwalitatieve boost gekregen, zowel voor wat de individuele als de collectieve uitrusting betreft.

Na het plannen van de opdracht worden de orders voor de volgende missie gegeven onder het toezicht van de raadgevers.

Het verwerven van beter en meer materieel, in combinatie met de werkwijze, maakt dat de soldaat momenteel een groot gewicht te dragen heeft. Indien we alles in beschouwing nemen (uniform, kogelvrije kleding, bewapening, munitie, helm, water), dient een soldaat met ongeveer 40 kg “op het lichaam” optimaal te kunnen functioneren. Men is zich binnen Defensie bewust van deze uitdaging. Het beperken van het gewicht van de verschillende uitrustingsstukken blijft een permanente zorg. Deze problematiek is trouwens een criterium bij de verwerving van nieuwe uitrusting. Hieruit blijkt dat het van primordiaal belang is om medisch in orde te zijn en over een goede fysieke conditie te beschikken.

Het project van Defensie om functionele sporttesten in te voeren, afhankelijk van de effectieve functie en niet uitsluitend gerelateerd aan de leeftijd, sluit hierop feilloos aan.

IMPACT OP DE VOORBEREIDING EN DE TRAINING

De fysieke training maakt echter slechts een deel uit van het volledige plaatje van de voorbereiding van de opdracht en de paraatstelling. De voorbereiding speelt een essentiële rol in het succes van de opdracht. Er is gebleken dat de *pre-deployment training* (i.e. de aan de inzet voorafgaande opleiding) grotendeels voldoet. Een kant-en-klare cursus adviseur bestaat echter niet. Defensie is verplicht om terug te vallen op de kwaliteitsvolle vormingen en de persoonlijke ervaringen tijdens de loopbaan. De raadgever staat zeer dicht bij zijn Afghaanse collega en komt op dagelijkse basis in de Afghaanse kazernes en dorpen. De voorbereiding in het domein van het *cultural and historical awareness* is essentieel voor de adviesopdrachten. De informatie over de islam, de kennis van het land in al zijn facetten, de *experience briefings*, het voorafgaandelijk werken met Afghanen gedurende de internationale voorbereidingsperiode in het Joint Force Training Centre te Bydgoszcz (Polen) voor het brigadeniveau en in het Joint Multinational Readiness Centre te Hohenfels (Duitsland) voor het bataljonniveau en het leren omgaan met lokale tolken, zijn van essentieel belang om de opdracht in een ruimer kader te plaatsen. De Information Operations Group heeft op nationaal niveau een grote inspanning geleverd om in dit domein vooruitgang te boeken.

Gedurende de opdracht is eveneens gebleken dat voor kleine teams, zoals het adviseursteam, het noodzakelijk is dat iedereen dezelfde training doorloopt en dat een maximum aan competenties ontwikkeld wordt. Men moet kunnen terugvallen op een brede basiskennis. Het is eveneens essentieel dat al het personeel een grondige kennis heeft van alle wapensystemen waarmee het is uitgerust. Iedereen moet de belangrijkste wapensystemen kunnen hanteren en een grondige kennis hebben van de individuele medische interventieprocedures tijdens het gevecht (*Tactical Combat Casualty Care*). Dit dient een specifiek aandachtspunt blijven gedurende de voorafgaande training van de opdracht.

In het artikel werd reeds melding gemaakt van het vuren op langere afstand. Bij de invoering van de Nieuwe Techniek Gevechtsschieten in 2003 werd voornamelijk gefocust op kortere afstanden. In de schoot van de sectie Small Arms Integrated Technics and Tactics van het Operationeel Commando van de Landcomponent, werd naar aanleiding van de feedback uit het theater een module Combat Shooting Evaluation uitgewerkt waarbij eveneens gevuld wordt tot afstanden van 400 m.

Een ander aspect bij de voorbereiding is de aandacht voor de permanente dreiging van de bermbommen en hoe hiermee om te gaan. Het werken in deze omgeving heeft ons in staat gesteld om op basis van de getrokken lessen, de vorming voor de bestrijding van geïmproviseerde explosieven en de problematiek die ermee gepaard gaat te verfijnen. Dankzij de ervaringen in het theater zijn verscheidene aanpassingen aan de lesprogramma's uitgevoerd. Op die manier werd de procedure Basic Search, met andere woorden training op individueel niveau, herwerkt. Het spreekt voor zich dat deze technieken voorname elementen zijn in de *pre-deployment training*.

IMPACT OP DE OPERATIES

Het gebruik van geïmproviseerde explosieven in een asymmetrische oorlogsvoering zal een vooraanstaande rol blijven spelen in de toekomstige operaties. Gezien deze evolutie en de gebruikte werkmethode tijdens de uitgevoerde inzet, waarbij in sommige gevallen een beroep werd gedaan op het Route Clearance Package-team van een andere natie, lijkt het verwerven van deze capaciteit een evidentie. In tegenstelling tot de klassieke *route clearance* beschikt een Route Clearance Package-team over mobiele middelen die beduidend sneller zijn en een betere bescherming bieden.

De beste bescherming wordt echter geboden door de Joint Terminal Attack Controller (JTAC) of Forward Air Controller (FAC). De adviesopdrachten hebben andermaal het grote belang van deze capaciteit aangetoond. Die luchtsteun is een voorbeeld van interoperabiliteit en doorgedreven internationale samenwerking. Bovendien is gebleken dat de Belgische JTAC's enorm gewaardeerd werden voor het uitstekende werk, hun professionele houding en creativiteit. Voor de troepenbescherming vormde deze Joint Terminal Attack Controller een van sleutelementen bij het plannen van opdrachten. Niet enkel de ISAF-troepen waren bijzonder geïnteresseerd in deze luchtsteun, ook het Afghaanse leger zag het belang ervan in. In elk geval kunnen we stellen dat deze kleine capaciteit

binnen Defensie haar belangrijke plaats bevestigd heeft en dat het de moeite loont om deze niche op peil te houden door de technologische evoluties op de voet te volgen, de nodige aankopen van modern materieel te realiseren en het personeel voldoende te trainen.

© Unknoem

Elementen van de Afghaanse Kandak (Bataljon) gedurende een operatie in de omgeving van Kunduz. Ze worden bijgestaan door Belgische raadgevers die vergezeld zijn van een eigen *Force Protection*.

Het is een feit dat door het uitvoeren van dit soort operaties de focus verlegd werd van een eerdere statische inzet (bv. de bewaking van een vliegveld) naar een dynamischere waarbij de competentie en de ervaring voor het gedeelte “raadgeven” en de daarvoor noodzakelijke kennis van de werking van infanterie essentieel waren. Door deze verschuiving in het type van opdracht is er een ware mentaliteitsverandering opgetreden binnen de eenheden van de Landcomponent. Gecombineerd met het voorzien in een eigen troepenbescherming, wat achteraf een zeer goede keuze was, is de begeleidings- en adviesopdracht een ideale operatie gebleken voor de manoeuvre-eenheden. Zij waren in staat om samen met de Afghanen het interwapengevecht te plannen en vervolgens aan te gaan. De uitgestuurde eenheden hebben kunnen terugvallen op hun uitgebouwde basisvaardigheden en technische kennis om de uitdagende en

boeiende opdracht tot een goed einde te kunnen brengen. Uit de MAT-opdracht hebben we geleerd dat de Belgische gevechtseenheden, uiteraard met de steun van de verschillende *enablers* (luchtsteun, ploegen voor de opruiming van niet-ontploffte tuigen, medische steun, ...), uitermate geschikt zijn om dergelijke operaties, in al hun complexiteit, succesvol uit te voeren. Train, Advice and Assist zal in de toekomst zeker tot het effectieve takenpakket blijven behoren en dit met kleine, flexibele en snel inzetbare eenheden.

BESLUIT

De opdracht van het *Military Advisor Team* heeft ontegensprekelijk ertoe geleid dat het nationale Afghaanse leger één van de meest uitgebouwde instanties is van het Afghaanse veiligheidsapparaat. Ze moeten ervoor zorgen dat Afghanistan een veilige omgeving wordt waarbij de uitbouw van de staat in al zijn facetten verder kan evolueren. België heeft hieraan gedurende vijf jaar trouw en loyaal bijgedragen. De Landcomponent heeft hiervoor gedurende deze vijf jaar troepen geleverd. Door deel te nemen aan deze operaties hebben we de gelegenheid gehad om de vele domeinen van het beroep te toetsen aan de werkelijkheid en dit in een complexe internationale omgeving. Deze reële operatie heeft de Landcomponent in staat gesteld om bij te dragen tot de stabilisatie van een natie. Door deze ervaring heeft al het betrokken personeel de opportuniteit gehad om de opgebouwde vaardigheden aan te wenden en in de praktijk toe te passen. De ter beschikking gestelde middelen werden op een correcte manier aangewend en geëvalueerd in een permanent verbeteringsproces. Defensie heeft uit de operatie lessen getrokken met het oog op de optimalisatie van de middelen. De uiteindelijke doelstelling is om de capaciteiten van de Landcomponent van vandaag verder te ontwikkelen, rekening houdend met de uitdagingen van morgen.

Trefwoorden: lessons learned, *Military Advisor Team*, operatie in Afghanistan